

УДК 574.5

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЕВНИХ КУЛЬТУРФІТОЦЕНОЗІВ ПАРКУ ім. ВОРОНЦОВА м. ДНІПРОПЕТРОВСЬК

Т. М. Євтушенко, І. А. Іванько

Дніпропетровський національний університет ім. Олесь Гончара, Дніпропетровськ, Україна

TRAITS OF ARBOREOUS CULTIVATED PHYTOCENOSES OF THE VORONTSOV PARK IN DNIPROPETROVSK

T. M. Evtushenko, I. A. Ivan'ko

Oles' Gonchar Dnipropetrovsk National University, Dnipropetrovsk, Ukraine

Із ландшафтно-естетичного погляду парки – зелені масиви, розташовані, як правило, на межі міських забудов, призначені для різних форм відпочинку. У зеленій зоні великого міста налічують декілька типів парків. Окрім рекреаційної, міські парки виконують також ґрунтополіпшувальну та фітомеліоративну функції, завдяки позитивному впливу на вихідні ґрунтові та гідрокліматичні умови міста. Об'єкт дослідження – зелені насадження парку ім. Воронцова м. Дніпропетровськ. Парк знаходиться на лівому березі р. Дніпро в північно-західній прибережній частині міста. Протягом року він майже не відвідується, за винятком літніх місяців.

Насадження парку розглядалися перш за все із геоботанічного та біоекологічного погляду як культурний деревний фітоценоз. Для вивчення застосовували загальноприйняті в геоботаніці методи дослідження. У результаті геоботанічних досліджень та біоекологічного аналізу рослинності описано територію парку, яка є сукупністю участків із різним типом вікової, видової та просторової структури фітоценозу.

Деревні насадження парку мають рядовий тип посадки. Ряди орієнтовані з північного заходу на південний схід і з північного сходу на південний захід, на сьогодні виражені слабо.

Станом на 2009 рік деревна рослинність парку представлена в основному такими видами: тополя чорна (*Populus nigra* L.), тополя пірамідальна (*Populus pyramidalis* Roz.), клен ясенolistий (*Acer negundo* L.), берест (*Ulmus carpinifolia* Rupp.), біла акація (*Robinia pseudoacacia* L.), верба біла (*Salix alba* L.), зустрічаються включення катальпи бігнонієвидної (*Catalpa bignonioides* Walt.), бирючини звичайної (*Ligustrum vulgare* L.), гіркокаштану звичайного (*Aesculus hippocastanum* L.), бузку звичайного (*Syringa vulgaris* L.), жасміну садового (*Philadelphus coronarius* L.), широколісточника східного (*Biota orientalis* L.) та тополі білої (*Populus alba* L.), причому три останні види раніше у працях не згадувались (Косогубова, 1991).

Даний видовий склад деревно-чагарникових насаджень не відповідає дослідженому у 1990-х рр. (Косогубова, 1991). Слід відзначити, що виявлено спонтанне розростання кущів садового жасміну звичайного (*Philadelphus coronarius* L.). Дана форма жасміну var. *pumilus* West. є найдекоративнішою (дуже стисла форма низкорослого чагарнику з меншими листками та запашними квітами). Зарості садового жасміну локалізовані поблизу монументу та є результатом спонтанного розростання посаджених кущів. Особливість дослідженої території – загущення підліску. Підлісок формують види в'язу граболистого, клену ясенolistого, акації білої, аморфи, місцями верби ламкої. Слід відзначити, що аморфа чагарникова веде себе агресивно, витісняючи аборигенні види, проте в місцях естуарію каналу Гнілокиша з руслом р. Дніпро аморфа виконує берегозакріплювальну функцію. У деревному насадженні прослідковується наступна закономірність: збільшення висоти дерев відбувається в напрямку від берега ріки вглиб території та уздовж берега ріки в бік пр. Газети «Правда». Це пов'язано із підйомом ґрунтових вод.

Сучасний стан дерев парку здебільшого незадовільний: дерева старі, підлісок загущений, природний травостій зосереджений в основній його частині, яка не зазнає рекреаційного навантаження. Деревна рослинність знаходиться в незадовільному стані, більшість із них суховершать або взагалі мають здебільшого сухі крони. Ці ознаки значно погіршують рекреаційну цінність парку та знижують його меліоративну функцію.